

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás
külső szénutca Sikóház, 36 számmal.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középutcai könyvkereskedésében, valamint a
szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félvre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beigtatási bélyeg díj,
s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr-nak Stein kö-
zéputcai kereskedésébe beküldése mellett kiadatnak.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KOLOZSVÁRI KÖZLÖNYRE.”

A bekövetkezendő JULIUS havával lapunknak UJ FÉLÉVE kezdődvén, teljes tisztelettel szólítjuk fel irodalmunk barátait, mind azokat, kiket közügyeink érdekelnek, hogy czimzett POLITIKAI, TUDOMÁNYOS és SZÉPIRODALMI lapunkra **ELŐFIZETNI**, valamint tisztelt előfizetőink, kiknek határidejük e hó végével lejár, **ELŐFIZETÉSEIKET MEGUJITANI** mielőbb méltóztassanak, hogy mink is időt nyerhessünk az előfizetők számához képest intézkedni hirlapunk nyomtatásáról.

Szakadatlanul és minden erőfeszítéssel azon voltunk, hogy a magyar nemzetisége kis provinciajának érdekeit az irodalom méltóságának megfelelő ildomossággal, s a sajtó törvények korlátain túl nem csapongó hazafias lelkesültséggel képviseljük, s azt hisszük, józan irányunk volt az, mely vállalatunk szellemi gyámolítására ösztönözé nem csak Erdély legismertebb íróit, stöbbecket a magyarhoni köztiszteletű írók közül, kiknek ígéretöket birjuk; de a **külföldről** is nekünk szakavatott munkatársakat szerzett, kiket industrialis érdekeinkben közrehalni már is megnyerénk.

Vállalatunk szellemi helyzetének ismertetésül szolgáljon tisztelt íróink névsora, mely betürendben a következő:
ARANY, BARCSAY J., gr. BETHLEN FARKAS, id. gr. BETHLEN JÁNOS, BEREZ K., DÉCSEY (keleti utazó), DEGRÉ, Dr. ENGEL, ERDÉLYI J., FEKETE MIHÁLY, FINÁLY H., GÁL JÁNOS, GÁMÁN ZS., GYERGYAI F., GYULAIP., GYÁRFÁS F., „Eszther”, Gordiusi csomó” stb. szerzője, HORY F., N. K. KAM Svajczból, gr. KÁLNOKY DÉNEZS, KELEN, KEMÉNYFI J., báró KEMÉNY GÁBOR, báró KEMÉNY JÁNOS, KOOS FERENCZ (Bukarestből), KÖVÁRY L., gr. LÁZÁR KÁLMÁN, gr. MIKÓ IMRE ö excja, MESTER EDE (Bukarestből), MEDGYES LAJOS, MENTOVICH F., NAGY PÉTER, NAGY FERENCZ, báró ORBÁN BALÁZS (Konstantinápolyból); Dr. ÖTVÖS Á., PATAKI F., RÓTH P., SÁMI L., SZÁVA F., SZÉKELY JÓZSEF, SELESTEY, SZOLGA M., idősb gróf TELEKY DOMOKOS, TISZA LÁSZLÓ, gr. TOLDALAGI VIKTOR, TUNYOI CS. JÓZSEF, TURUL, ZEYK KÁROLY, ZEYK SÁNDOR, JAKAB ELEK, VADNAY K., VÁLYI E. t. cz. urak.

Szerkesztőségünk személyzetét képezik alólírottakon kívül HALMÁGYI SÁNDOR, KRIZA JÁNOS és VASS JÓZSEF.

Tisztelt levelezőink gazdag csoportozata emeli vállalatunk közérdekét.

Hiszszük, hogy lapunk naponként külterjileg is hatni fog Erdély érdekeiben, midőn már is a birodalom több lapjai részint kutfőül használják **KÖZLÖNYÜNKET**, részint velünk irodalmi viszonyokra lépést tettek.

És lapunk érdekét azt hisszük nem kevés részben emeli az, hogy a gróf **LÁZÁR KÁLMÁN** ur hazafiságából feltett **TIZ** **ARANY** pályadíjjal koszoruzandó történeti beszély, éppen a jövő évnegyedben fog világot látni lapunk hasábjain.

Előttünk állván a földtehermentesítés ellátása, a hirlapok időszaki érdekét is ez ügy nagyra emeli, s mink a mint már kinyilatkoztattuk, s meg is kezdetük, folytonosan kivonatilag a hivatalos lap után közölni fogjuk a földtehermentesítési közzétételeket.

A **KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY** szellemi ügyei továbbra is **Dózsa Dániel** kezelése alatt állanak.

A hirdetések s a lap anyagi ügyeinek kezelése az illetők nagyobb kényelme végett, **Stein János** könyvkereskedő urra bízott.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“ előfizetési díja:		
Félvre		6 pengő forint
Évnegyedre		3 „
Külföldre évnegyedre 4 félvre		7 „

A hirdetések az eddigi díj szerint (négy hasábos egy sor után 4 pkr, s minden hirdetésre 10 p. kr-bélyegdíjtszámítva) fognak közreadatni. Nagyobb és folytonos hirdetéseknél illő lealkuvásokra **STEIN** ur feljogosított. Előfizetheti **helyben** Stein ur középutcai könyvkereskedésében. — **Vidéken** minden cs. kir. postahivatalnál. A vidéki előfizetők nagyobb kényelmére, országunk több vidékein közhitelességű hazafiakat is nyertünk meg az előfizetések átvétele s Stein urhoz beküldése végett, névszerint:

M.-Vásárhelyt t. Száva Farkas és Witich József; a Mezőségen t. Jakab Károly és Székely Ádám; Udvarhely környékén m. Sebessy István; Csíkszékben t. Zöld László; Kézdi-Vásárhelyt t. Agoston Károly; Dézsén t. Roth Pál és Medgyes Lajos; Zilahon t. Kiss Károly; Enyeden t. Mester Károly és Lőcsey Lajos; Szász-Városon ügyvéd Medgyes Ferencz; Erzsébetvároson t. Soos Károly gyógyszerész; Brassóban t. Németh Vilmos könyvtáros; Abrudbányán t. Diószegi Lajos; Szathmárban Lehoszki Lajos; Szabolcsban cs. k. tanácsos m. Jármy Imre, és Beregben m. Uray Miklós urakat.

Hogy Kolozsvárott helyben lévő tisztelt olvasóink, lapjaikat a kihordásnál gyorsabban kaphassák, úgy intézkedünk, hogy azt **Stein János** urnak (kire a kiadás kezelése bizva van) közép-utcai könyv-kereskedéséből, a lap kelte napján 8 órán tul mindig azonnal elvitethessék. Kik azonban továbbra is lapjaikat szállásukra küldetni inkább óhajtják, azt az előfizetés alkalmával **STEIN** urral tudatni méltóztassanak.

BERDE ÁRON,
tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kolozsvárt, 1857. Junius 5-dikén.

DÓZSA DÁNIEL,
főmunkatárs.

A MAGYAR BORÁSZAT ÉRDEKÉBEN.

I.

Genf, május 17. 1857.

Ha elfoglaltság nélkül betekintünk a különböző országok bortermesztésébe, lehetetlen bámulatunkban fel nem jaidulni a magyar borászat szerencsétlensége miatt.

Hiteles adatok után merem állítani, hogy Magyarország egyedül szinte annyit, ha nem többet termeszti, — mint egész Európa; és mégis ezen ország, melynek borát csak pár év óta kezdik esmerni; — ezen ország lakossága az, ki borából alig kap annyit, hogy szőlőművesi verejtékének letörlesztése egy zsebkendőt vehessen belőle.

De számokat hozok fel, egy pár példát, merítve és

támaszkodva megdönthetlen adatokra, kormányi okiratokra, ne hogy azt mondhasa valaki, hogy Balaresque és Delbeck urak finom borainak mámore kábita el fejemet.

Vegyük legközelebb szomszédját Magyarországnak, a német vámszövetséget:

Egyes tartományai — Dieterici hiteles kimutatása szerint — így soroztatnak:

Bajorország természet közép-számában		800,000 vedret.
Württemberg		740,000 „
Badeni n. herczegség		630,000 „
Poroszország		407,000 „
Hassiai n. herczegség		233,000 „
Nassau n. herczegség		62,000 „
Luxemburg hercz.		56,000 „
Saxonia herczegség		20,000 „
Meisenheim		4,000 „
Hassiai választ. fejed.		3,200 „
Frankfurt		1,600 „
Tübingen		310 „

Összesen 2,957,562 porosz vedret — 400,000 ugyanoda való holdon.

Ezentermesztményből — leszámítván a belfogyasztást — közép számítással a német vámszövetség a külföldnek 159,032 vám mázsa bort ad el.

Franciaországban általánosan, hol teméntelen bor terem, különösen pedig a bordeauxi kerületet vevén elő, a gazdasági-miniszter utóbbi statisztikai kimutatása szerint 1,600,000 hectolitrt — (mintegy 44,160 vedert) természet évenként 103,000 hectar földön, mit 300,000 porosz holdnak tartunk.

Kezemben lévén egy hiteles kormányi kimutatás 1851-ről, ezennel bemutathatom Franciaország borke-reskedését külfölddel; — ugyanis ezen évben a külföldnek eladott egész Franciaországból (élve a kerek számokkal) 2,260,000 hectolitrt, — a vámhivatalokban bevallott 79,745,000 frank értékkel, mely öszvegből a Gironde

egyedül adott 800,000 hectolitret — 41,735,000 frankért s így ezen egy departamentom a pérnél felét, sőt többet mint az egész ország, mit szervezetének, s borkezelésének tulajdoníthatni.

És így a Gironde, melynek területe 975,101 hektár, — mivelhető földje a gazdasági-miniszter hivatalos jelentése következtében, a statistique agricole de la France szerint 910,283 hektár, — és ebből kizárólag szőlőmivelésre 103,512 hektár esik, — természet 2,020,236 hectolitrt évenként, — a belfogyasztás felemézt 950,902 hectolitrt, mit leszámítva az évi termésből, a többit külföldre eladja.

Ezen felsorolt számítás után, ha körülnézzük Magyarországot, a hol közép számításával (diplomaticus negotiatiókban felhozott, az országnak valódi természetmennyét csekélyebbnek felmutató számok szerint) évenként 38,000,000 azaz harmincznyolcz millió veder bor termesztetik, kénytelenek vagyunk azt kérdezni „hol e bor tömeg? hová lesz e mennyiség, ki zsebjébe foly ennek ára? — lehetetlen el nem szomorodni, ha mindezen kérdésekre vállalt vonítva egy „nem tudom“-mal kellene felelnünk.

A magyar bornak két ellensége van, — nyílt ellene, kit minden ismer és ismerhet: a mostani minden szorgalom nélküli kezelés, kereskedelmi hiányos összkötetés, a jeleni vámrendszerek, és a teméntelen különböző mérték a bel- és külföldön. Mindezeket legyőzendik az idő a kormányok, és a honi borász-egyletek, melyeknek keletkező alakulásokról örömteljes szívvel értesülök, s ha szabad, itt megköszönöm a tudósító P. G. urnak a világ előtt, öröm híreit, mig magán iratommal is azt tetheti képes leendő.

Albarátja, keblén rágódó férge, a magyar borokkal kizárólag kereskedő kisebb-nagyobb házaknak csalásai külföldön, mik számtalanszor előfordulnak, mert a magyar bor valódi jósága a szőlő hegyek szerint nincs constatirozva. Ennélfogva a külföld borászati geografiáját a magyar földnek nem ismeri. Ezt pedig megtenni mi hamarabb, s mi részletesben talán a már létező borászegyletek kizáró és halaszthatatlan feladata volna. Ez által nevétségessé válhatnék p. o. egy magyar borokkal kereskedő hirdeteménye, melyet a Schwäbische Mercur 1-ső májusi számában olvastam, hol a somlyai és tokai bor közt a vöslaut is, mint jó magyar bort ajánlja. — De ha a világkereskedésbe be akarjuk léptetni a magyar bort, hitelét kell megalapítani borászati térkép által; igen is, hitelét a kereskedés lelkét, ugy mint azt a Gironde tévé bordeauxi boraira nézt, hol már most elég egy nevet említeni, hogy a vevő tudhassa, minő borról van a szó; hol már ma kóstolókkel senki nem bajlódik, s az azt kéréket csak kinevetik; hol a bor neve, ideje jóságát constatirozva, s a vevő csak azt veszi fontolóra, hogy minő egyéniség a kereskedő, kivel beszél.

Ennek becsületessége azonban hamar kimutatja magát és szájról szájra adatik, mihelyt van kulcs, mely szerint a bor-nemek jósága a borászati elvek és térképek szerint meghatározott, vagy határozható.

Hogy egy ilyen, nézetem szerint elkerülhetlen és a gazdaságust megalapító borászati térképet létre lehessen hozni egyfelől, másfelől pedig hogy megismerkedjünk azon helylyel, melyet a borászatban mintakellünk venni, mint a világon legtökéletesebbet, szükségesnek

tartom a Girond departament borászati felosztását előadni, mit vagy mintái vagy utmutatásul az ország viszonyai és igényei szerint jövőre felhasználni, a borász világ figyelmébe ajánlok.

N. K. Kam.

Kolozsvár június 3-dikán Melzer catastralis inspector ur köztünk van. Miként már olvasóink előtt tudva van, ő a földjövdelem kiegyenlítésére Juraschek tanácsos ur mellé kinevezett vizsgáló bizottmány tagja, s tudásunk szerint, jegyzője volt. *) Most, pedig ha jól értesültünk, kilépett a bizottmányból. — Melzer ur egy a legértelmesebb tagjai közül nem csak ezen bizottmányban, hanem az egész becső személyzetnek; mint felszólalásvizsgálati felügyelő, eddigi eljárásában, részrehajlatlan igazságszeretetet, hígadt megfontolást, kombinálni tudó józan belátást tanusított és most visszalépik azon pontról, melyen reá most legnagyobb szükség van!! Már előbb, még a mult hó elején, kilépett ezen vizsgáló bizottmányból Nigreisz besztzercei inspector ur, szintén egy értelmes, talpraesett ember. Hallottunk olyat is, hogy Knall biztos ur szintén ki akarna lépni. Vajjon az így kilépő hivatalnok urak elakarják-e vonni képességüket a munkálatól, mely hazánk földirtokának sorsa felett határoz? vagy a bizottmány szervezetében keresendő-e kilépések oka? Nem tudjuk. De tudjuk azt, hogy egy adórendszernek, melynek alapja a föld átlagos tiszta jövdeleme, létrehozására csakis belföldi avatott — a helyi viszonyok ismeretét bíró — emberek lehetnek hivatva. **) És így méltó aggodalommal látjuk, Juraschek tanácsos ur oldala melől eltávolodni azokat, kik nekik, mint köztünk idegennek, s keblü viszonyainkkal ismeretlennek, utmutatói lehetnek. Nem tudjuk, hogy azon — az államnak naponként temérdek költségbe kerülő — vizsgáló bizottmány több mint egy havi eljárása alatt eddigelő már minő és mennyi eredményt fejtett ki; de aggodnunk kell a miatt, hogy a legjobb tagoknak visszaléptével miként leszen érvényesítve a magos miniszteri akarat, mely Erdélyben a földjövdelemet egy újabb vizsgálatnak veté alája.

N-Várad, máj. 28. Rendes egy levelezőre akadtál te bennem édes barátom, az itteni ünnepélyekről. Nem megmondam-e, hogy én lapba íráshoz nem sokat értek?), mint afféle rendetlen ember, ki ha egy eszmét, egy képet megragadhatok, nem tudok tőle, vagy nem tud az tőlem egy könnyen szabadulni, mint jártam a multkor is azokkal az istenadta kék-ingesekkel, — addig mulattam velek és üztem füztem körülsők gondolatimat, hogy a zöldinges lovasokról egészen megfeledkeztem, pedig ők sem

*) Ezen bizottmány tagjai, nem mint 70-dik számunkban írok, hanem a következők voltak eredetileg: Juraschek tanácsos ur elsőbbsége alatt Boér Ferencz úrnök, Melzer és Nigreisz inspector, Buzgó és Knall állami felszólamló biztos urak. Azonban azóta már változás történt a tagokban. Szerk.

**) 70-dik számunkban írt nézetünkhöz képest felvilágosítva, a földjövdelem felemelkedésének okát nem közvetlenül a becső személyzetben, hanem az országos adóbizottmányban a becső felügyelőkkel 1854-diki január 9-től 16-kaig tartott értekezletében, s arra keletkezett rendelvényben kereshetni. Ezzel tartozunk az igazságnak. Szerk.

*) Azt csakugyan kereken tagadjuk, s vajha ez ép s naiv humoroddal, ott a Feketeügy mentén, a haricskavetés közben is megemlékeznél lapunk hasábjairól, s a levelezések e bajos modorában szerteszét minél több követőt találkoznának. Szerk.

hibázhatnak az ünnepély pompás ráujából, mint magyar festői képek. Így jártam az én tervbe vett debreczeni utazással is; már irtam neked képzelődésem sas- vagy tán helyesebben tuzok-tollával az utamban látott csoda dolgokat, s egyszerre egy képen akadtak meg utazó-szekér után vizsgálódó szemeim, egy nyájias ismerős képen boldog tanuló-koromból, egy székelő földimen, a ki több évi gazda-tisztsége alatt meglepésedvén, Biharban nyomult meg egy önszerzette takaros kis jóságon, s most kurta pipájából csak amugy fumigálja a világot, s mint mondá, ő is insurált volna a kék- vagy zöld ingesekkel, ha csinos kis felesége a tisztelgésnek e czifra, de kissé nyughatatlan módjáról le nem beszéli. E kedves földim fordítá meg hát phantasiám szekere rudját, mely mármár Debreczen felé állott, s hiva magához közel falujába a pünkösdi ünnep eltöltésére, oly nekem-esett nyájias kényszerítéssel, a melynek engedj meg barátom, de te sem szegülhetél volna ellene. Sok kérésre csakugyan engede annyi időt, hogy a multkor kettészakadt levél fonálát összehogozva, végig futhassak, ha nagyokat szökösve is, az ünnepélyek fényesorozatán.

Hadd térjünk hát vissza még egyszer a kezdet kezdetére. Ő es. k. Felsegeik maj. 26-dikai fényes bevonulására a város végéni Isten-hozott-as diadalkapun; vegyüljünk mi is az örömviharos éjleneket riadozó sokaság közé; bámuljuk meg még egyszer azokat a magyar daliakká átalakult lovas polgárokat, főleg a szathmariakat, a kik nemzeti díszes öltözetekben úgy illenek egymagyar Fejedelem testőrségéül; siessünk mi is, de ügyelve, ne-hogy letiporjanak azok a gonosz csikós-ingüek, a nagy Német-utcán, sz. László piaczn és főutczán végig, de nagy siettürkben ne hagyjuk szemléletlen az irtalmas barátok zárdája és az olazi plébánia-templom közötti diadalkaput, melyet az izraelita vallásközség hódoló érzelme oly roppant magasra emelt a kegyes Uralkodó tiszteletére, a milyen magas a Jehova imádása helyéül emelt synagogájok. Vagy képezzétek csak ti barátom az utcái fürge kíséretet, én most mint hivatalos személy a püspöki residentia udvarán a főtiszt. papság, a polgári és katonai tekintélyek közé vegyülök, hogy tömött sorfalat képezzünk a harmoniás harangzugás közt éppen beérkező Császári Párnak vörös posztóval borított ösvénye körül, az udvar kapujától a székesegyház ajtajáig. Magasztos tünemény volt a hatalmas földi Felseges Párnak a mennyei Felseg házába való csendes ellépése a hü alattvalók zajos éljenzése közt; leirhatatlan kívánság a hatás, melyet a Felseges Császárné szendén bájoló személyisége tön minden keblre. Valóban egy új hódítást hajtott végre a Császári Felseg ily hódítóárs segélyével, midőn a lovagias érzelmű magyarok meglátogatására bécsi residentijából magával elhozta. A püspöki udvar tere egy mozgásnak indult, végtelen tarkaságú képgyűjteménynek látszott, hol nem vala idő sokat mulatni egyes képeknél; de még sem feledhetem el a számtalan sok pap festői képtárlatát, mely szemem előtt szent méltósággal elvonult, s mily jól esett közbenközben feje és gazdag szakállu barátokat is látnom, miután fekete ruhásokat és sima arczuakat életében eleget láttam; s mily kedves tünemény vala a nagybányai bányászok nemzeti színekbe öltözött sora, (vörös nadrág, fehér kabát és zöld sapka) kezökben rendjök jelképét, a lámpát és a kalapácsot tartva.

De rendbe kell szednem magamat, mert a magyar-

BÁLINTITT.

Történeti beszély.

Halmagyi Sándortól.

(Folytatás.)

Igazán szólva Wolfhárdot e perczben is nagyon érdekelte az a hamis asszonyka, ki őt úgy megijesztődött. Szerette volna tudni, hogy mi lett belőle? Becsületére legyen mondva, még aggodott is miatta, miután csatának néztek elibe, s Bálint elszakadt a táborától. Szórakozottan jelent meg a fekete zászló alatt. Azonban, a harci élet levén legfőbb szenvedélye, csakhamar belételegedett az értekeződések és vitakozásokba.

Nem sok ideig kelle várni, mig Bálinttól tudósítás érkezett, ki csodálkozva jelenté, hogy az ellenségnek se híre, se nyoma. Legfőkébb valamelyik helység lakosai csődültek ki a távolból, bámulni a magyar sereget, s a messzeség csalta meg az előörök szemét. Hogyan is kerülhetne azon oldalról ellenség reájok, midőn azt csak Napoly felől várhatják.

Hosszas tanácskozás után a vajda elhatározta, hogy az nap megmarad kedvező állásban, s csak hírnököket küld Napolyba, hogy feladára hívják fel a várost, mit ha nem tennének, másnap aztán azonnal hozzá fognak a város ostromához.

Kapitányok, hadnagyok, mind megnyugodtak ezen határozaton. Wolfhárd pedig ravasz szerénykedéssel jegyzé meg: — A mi Ujlakit illeti, én részemről azt hiszem, jó lesz, ha ott marad ezerével, a hol a gyanús embercsoport mutatkozott. Ki tudja mi rejlik a dolog alatt. Most az ideje szemfüleskednünk. Egyébiránt a mint a fővezér legjobbnak gondolja, úgy legyen.

Nem szükség sokat magyarázni, hogy ez csak szűkebbül irigység, sugallta tanács volt a lovagot, ki a valószínűl többnek tartotta, hogy Norina a táborban maradt.

Nem is csodálódott. A kis özvegy se a tábor nem hagyhatta el, se Bálintot nem követelte: hanem ennek intézkedése követ-

kezében fölvétele a tábori szekerek egyikére, melyen az ezeres kapitány csatlósának, Farkasnak felesége regnált — az ő nyelvével és az ő görbe pillantásaival, melyeknek leheté köszönni, hogy ácsorgók nem igen alkalmalkodtak a nagy ernyős szekér körül, hanem kotródott mindenki onnét, s így Norina, e gazdájához hű s szolgálatában majdnem tulbuzgó aszszony pártfogása alatt nyugodtan lehetett volna; azonban nem kis oka volt a következők miatt aggodni.

A nap első része folytonos feszült várakozás közt telt el, a nélkül, hogy az ellenség csak látható is lett volna; végre a csapatok el kezdék hagyni a farszító harci rendet: ismét felhúzták a sátrakat, a harci zúgást csaldias zaj váltotta fel és senki se látszott csatára gondolni.

De Ujlaki nem tért többé vissza. A forró nap is leáldozott, a vidék fölött esti párazatok lengedeztek, felragyogtak a csillagok, megindult a szokott esti szél és Ujlaki még se jött meg az ő ezerével.

A kis özvegy ezért sohajtott, sirt, panaszkodott, hogy már mi lesz belőle; vajjon nem érte-e pártfogóját valami veszedelem, vajjon nem fogták-e el, vajjon nem ölték-e meg!?

Csak nagy bajjal sikerült a nyelvétbíró alföldi menyecske-nek (a Farkas koma életépárjának) lecsitítani őt, hogy féljen ott vesztleg a szekér fenekében, mert nincs semmi abból, a mivel magát rémítgeti; sőt jól meg is dorgálta, hogy mit beszél olyan szörnyű dolgokat, mikor az egész csak abból áll, hogy a vitézlő ur a szomszéd faluhoz van rendelve tesbe. Lám az ő férje is ott van, s bár nagyon félhi szokott, hogy az ellenség elrabolja egy ember a hitványt, mégis nem obéget miatta. Pedig az neki házastársa már vagy hat esztendő óta, nemcsak védelmező barátja. Jobb lesz, ha szépen ledőlnek oda a puha limlom közé s szépen elalusszanak. Reggel bizonyosan arra fognak ébredni, hogy ökemek meggyűttek minden hiba nélkül. Nem olyan anyámaszszony katonái azok, hogy elfogassák vagy éppen megöldöklő-tessék magokat.

Igy okoskodott a magyar menyecske, s azzal jóéjszakát kívánt, kissé fészkelődött; mig megtalálta kényelmes fekhelyét, elmondta imáját és nyugodt lélekkel aludt.

De a Norina pillát hosszasán kerülte az álom; szívét megmagyarázhatlan sejtetem, bizonyos kínzó előérzet gyötörte; gondolatai szüntelen a harci veszély eszméjével foglalkoztak; ugy

tetszett neki, mintha a lengedező szél olykor-olykor távoli csata zaját hozná meg szárnyain halk, töredezett hangokban, vagy mintha a sötétben lassanként előre lopózkodó orgyilkosok susogását hallaná; oly borzasztó volt e perczben előtte a siri csend, mely e nyugvó táborhelyen elterült; feszülten figyelt minden kis moztanásra, mintha erős meggyőződése lett volna, hogy e szörnyű némaságot a következő perczben okvetetlen kardok csatolása, vérték csengése, kopják recsegése és ezer meg ezer halálordítás fogja félbeszakítani és sokáig igen sokáig gyötörte így túlfeszített képzelődése, míg végre kimerülten hanyatlott hátra és kinos, nehéz álomba merült.

Ejféli lehetett.

Az égbolozatot nyugotról szivárgó fakó fel öfátyol borította el, a csillagok rezgő fénye rendre kialudt, s az egész vidék szokatlan sötétségbe borult, elannyira, hogy az őrszemek két lépésnyire nem különböztethették meg a tárgyakat.

A gyalog rendelők épp ekkor váltották fel az őrköt és igen csodálkoztak azon, hogy mikor alkonyodott, még csak híre se volt felhőknek, s most úgy bebőrült, mintha egész nap gyúlt volna a láthatáron a vihar anyaga, melyet nemsokára kitörendők itéltek. Még nem ismerék eléggé a fellejjárást ez éghajlat alatt.

Azonban az éghajboronul sokkal rettenetesebb az, a melylyel az emberek itt alant, a földön, azt utánóznai szoktak.

A legnagyobb csend közepett, midőn a hadsereg nagy-része csendes álomba vala merülve, egyszerre több vészkiáltás jött a messze kített örk felől: a kik hallottak a tábor közepén, igen kevesen voltak és először csak megdöbbenve figyeltek, ha nem csodálódak-e? nehogy ok nélkül fölverjék a népet. Még egy földokló ordítás és valami gyorsan közelgő döbörgés tudat adá, hogy ott veszedelem van; egy tárogatós riadót fűtt, az álomból fölvert harczfiak fegyveik után kaposdva, bódullan zúdultak tömegekbe. E pillanatban fölhangzott az olaszok ismert csataki-áltása, vad sívalkodás támadt az egész magyar táborban, s ezer meg ezer torok ordítá:

— Itt a veszedelem, itt az ellenség, itt az olasz!

Egy percz nem telt el s minden oldalról viszhangzott e ri-

(Folytatjuk.)

hóniak bemutatása már is folyton foly s közéje vegyülnöm az erdélyi küldöttségnek, mely szeretett herceg kormányzónk ő magassága vezénylete alatt a loyaltás leg-hűbb érzelmeit ő felségeik lábaihoz leteendő. Körül hordozva szemeimet nagy számmal összesereglett küldöttségünkön, a melynek dalás nagyobb részét a fejedelmeg pompás öltözetű magyar nemesség képzé, úgy tetszék nekem egy perczig, mintha Atelkuzu vagy Kazarországból zárandokolt volna egy szép magyar kis raj nyugotra szakadt testvérei közé, hogy ezekkel együtt nyujtsa be nagy királyuknak a hódolati szent áldozatot. Vezénylő magas herczegünk édes elégtelenség érzelmével nyugtatá szemét több nyelvű de egy szívű lelkű táborán, ihlett beszéddel mutatá bé a Felséges uralkodó párnak, mely viszont az atyai érzés benső meghatottságával intéze hozzánk kegyes szózatot, fejenként is a küldöttség minden tagjával szívélyes szavakat váltva s a legmagasb látogatás majdoni szerencsájével is megbiztatva.

Illő és szükség vala már nagy feladatunk megoldása után félhatkor a „Zöld-fa“ árnyában letelepedni s magunkat egy kis anyagiassabb élvvel is ellátni s illuminálni, mielőtt az esti kilátást megtekintenők. Nagyszerű volt ez mint várni lehetett ily fényes nap után, hogy ennek dicsőítésére a sötétség is világosság köntösébe öltözzék. Megjelent ugyan két alkalmatlan kobold — eső anyóka s szél urfi az éji fényjáték elrontására, de mihelyt ő felségeik körjáratukra megindultak, mindkét szellem, azonnal elhordta magát s lőn nagy világosság.

(Vége következik.)

Keleti levelek.

Bukarest, május 30-án. Tegnap és ma városunk éjszakai határán a kaimakam, több consul, es. k. biztos és bojár urak s a nép ezrei jelenlétökben, lóbaton és kis posta-szekerekkel verseny-futtatás volt rendezve. E kis postak-szekér sokat hasonlít a marosszéki fahordó székely-szekérhez, csak hogy ennek kerekai alig nagyobbak egy jó talyiga-keréknél, s oly szűk, hogy csupán egy ember fér belé, mégis négy, hat, sőt sáros időben nyolcz lovat is bele fognak, s oly villám gyorsan szaladnak vele a kis fürge lovak, hogy a postakocsis némelykor az állomáson veszi észre, hogy vendégét az uton elhullatta. Egy utazó azt jegyzi meg e kocsisokról, hogy azért kell nekik fizetni hogy ne hajtsanak sebesen.

Több magyar lap közölt innen egy odessai levél után bizonyos magyar leány-fiúról és bojár leányról gyönyörű historiát, közelebb levén szerencsém ösmerni e családot, melyről e galád hír indított, nem lesz érdektelen megemlítenem, hogy az egész ajas rágalom és semmi más.

Végül ne hehezeltjen ön meg, ha becses lapjában megemlítem, miként iskolánk számára felévre előfizetünk volt a Hölgyfutarra; csak hogy Mohács-csatáképet reclamatio, kérés, zörgetés után is még eddig meg nem kaphattuk *) még csak egy nyílt postai válasza sem méltattak.

KOOS FERENCZ s. k.
bukaresti hely. hír. lelkész.

*) E felszólalásra annyival bátrabbak vagyunk figyelmeztetni: a H. érdekes szerkesztőségét, mert nemzetünk amaz idegen nép kebelében lévő kis töredéke kiváló méltánylatot érdemel irodalmunk mellett buzgalmaért.

Szerk.

TERMÉSZETRAJZI CZIKKEK.

1. Sziktelenn növények.

(Folytatás.)

A máj és levél-mohok (hepaticae, musci) a növényvilágnak, a fák, cserjék és füvényeket kicsinyben utánzó lopot-nöszöi, roppant számmal képviselők e vidéken. A hűpos és piazsos csillagalj (marchantia conica et polymorpha) sok alakú példányokban jön elő a szikletek s legeggy fenyvesek tuskóin. Használ a riccia minima, anthoceros punctatus, targonia hypophylla, Jungermania calcarea, pumila, dilatata is nagyon gyakoriak. A levél-mohok vedrény-családjá (urnigerae) harmincznál több nemben és száznál több fajban van Borszéken személyesítve. melyek közül jelesebbek: gymnostomum curvirostrum, aeruginosum; Grimia crinita, fusca; funaria hygrometrica; orthotricum crispum sat.

A cserények (filices) rendje virágtalan lombnövénnyekből áll. Borszék őserdeinek árnyékfedte televénydús helyeit a szó teljes értelmében elárastják. Különösen a homályos nedűletteljes völgyületekben, hol a fényugarak nagyon megtörvők, legbujább tengéletet fejtenek ki. Kitűnnek itt a páfrány-családból (polypodiaceae) a polypodium calcarum, asplenium viride, Blechnum boreale, aspidium cristatum, adiantum capillus veneris, nephrodium filix mas, scolopendrium officinarum, mely három utolsó orvosilag is ismeretes. Végre a korpafücsalád (lycopodiaceae) itten tenger három tagjának csírmagvaiból szedhetni a gyógy-szertárak sárga labdacshintőjét, vagy a szinpadok ismeretes vilámporát — sulphur vegetabile.

2. Egyszikű növények. (Monocotyledones).

A polyvasok rendje (glumaceae) első a szikkel csírázó növények sorozatában. Két családjá közül legismeretesebb mindenki előtt a füvecsaládjá (gramineae), s ámbár nedűletnél szinte mitse kívánnak egyebet akármely helyen búján fenteghő-szűkre; de azért még se kell gondolni, hogy a havasi jelleggel bí-

* Helybeli olvasóinknak azon biztos kufforrásból merített hírrel kedveskedhetünk, hogy nemzeti színházunkat a jövő (novembertől) virágvasárnapig terjedő téli évszakra magyarországi szinagazgató Lángh Boldizsár vette ki a színházi országos választmánytól. s minden törekvése oda irányul, hogy a vidéki színészet legjobb tagjait megnyerve oly társulatot szervezen, mely minden igénynek megfeleljen.

* Bido Amalia k. a., a fiatal hegedű művésznő, mult pénteken tartá a zenekör teremében búcsuhangversenyét. A csekély számú, de valogatott közönség nagy tetszéssel fogadta csinos és szabatos játékát. Sajnáljuk, hogy a fiatal művésznő kété-szeri föllépte után már távozik körünkől, s közelebbre nem ismerkedhetünk meg művészi tehetségével, mely, általános hit szerint, a legszebb reményekre jogosít.

* Kedves köteletségünknek ismerjük hazai intézeteinket, mint erkölcsi és anyagi haladásunk s jóllétünk hőmérőit, figyelembe tartani, s igaz hazafiai örömmel telik el keblünk, ha azoknak üdvös hatásáról és mind biztosabb megszilárdulásáról értesíthetjük az olvasót. Ugy hisszük mindenki egyetért velünk, midőn az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulatot, melynek központi irodája gróf Mikó Imre ő nagyméltósága elnökle és Kulisek János ur igazgatósága alatt épp városunkban van, azon nevezetesebb hazai intézeteink sorában említjük, melyekre méltán büszkék lehetünk, s melyeknek jövője szívünkön kell hogy fekédjék. E még fiatal intézetünk folyó évben oly rendkívüli lendületet nyert, hogy hitelet az egész birodalomban megalapítottunk lehet tekinteni, a mit a szakavatott ügykezelés és szerencsés szerkezetnek köszönhetni. E szerkezet egészen a gothai tűzkármentő-bank alapjén (a kölcsönösség) minden történhető esetre biztosítva van zavarok ellen, mik másnemű társulatoknál előfordulhatnak. Így például, míg maga az említett gothai híres bank is csak tagjai díjazására és a díjpótlékokra támaszkodik, az alatt az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő segédforrással van ellátva; mert díjzétellel, tartalékalappal és ezen felül, szükség esetében, díjpótlékozási kötelezettséggel nyújtanak a tagok egymás között kölcsönös kezes-séget. Alkalmunk vala belépíteni a „Rundschau der Versicherungen“ VII. dík évfolyamának legközelebbi füzetében. melynek 195-dik lapján olvassuk, hogy a gothai tűzkármentő bank a mult évben 1,679,960 tallér vagy is 2,519,940 pft díjbevétele-t m. tatott fel. Tagjai a díj előre fizetik s nagy osztalékokban van részők. Így 1855-ben 73% a mult 1856-dik mostohább évben 60%-et juttatott vissza tagjainak, a mi azonban mégis 1,501,964 pftnyi összegre rugott. Már most, hogy mily szépen növekedő támogatásban részesül az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat is, tanúsítja az, hogy csak a mult év május vére g 1,590,000 pft biztosítása gyúlt (az évet pedig 3,838,000 pfttal végezte); jelen év májusa végén már a 2,850,000 pftot is túlhaladta. Ki ne örülne e rendkívüli haladásnak!

* Egy hét óta kisebb-nagyobb szünetekkel az égneek csator-náihól annyi eső zúgott le vidékünkre, hogy a levegő, de sőt a salonygufak is úgy megnedvedtek, hogy ezek közül csak minden tízedik gyul meg, a mi nem kevésbé mortificálja az embert.

* A gazdálkodóknak nézve érdekes hírül fog szolgálni, hogy egy francz a marhatenyésztőnek, Patrone urnak (Calvados vidékéről) sikerült norman és angol fajok keresztezése által, szarvatlan marhákat tenyészteni, a minőt Franciaország Suffolk grófságában lehetett eddig is látni. Könnyen elgondolható, hogy falusi gazdákra nézve, a kik a szarvas marhák körül anynyi veszélynek vannak kitéve, mily nagybecsű körülmény lesz, ha teheneiket sőt bikáikat kaphatnak szarv nélkül. Patrone ur a boulognei erdőben lévő, „Société d'acclimatation“ név alatt ismeretes intézetben harmincznyolcz különféle szarvatlan marhát, ökröt, tehent, borjakat állított ki. Egy példányt Angliába is küldött, s a Royal Society of Agriculture kitüntetésre méltónak találta.

* Jászberényben, midőn m. hó 24-kén ő felségeik ott tartózkodtak, délután 4 órájában egy ottani timár, Rende András neje egy fiut szült. Még az udvari ebéd alatt megjelent a gyermek nagyanja, hogy ő cs. k. Ap. Felségét legálázatosabban megkérje, miszerint az ujonszült mellett a keresztatyaságot elvállalni méltóztassék. A hivat szerető fej delem kegyes leereszkedéssel fogadá e kérelmet, s báró August helytartósági al-

elnököt legm. személye helyettesítőjéül a kereszttséghez elküldeni méltóztott. A keresztseget az egri érsek, Bartakovics ő excja végezte. Ő felsége Grünne albtgy által 20 darab aranyat méltóztatott keresztatyái ajándokul küldeni a szülőknék.

* A Török János által szerkesztett „Kelet Népe“ című tudományos folyóirat IV. dík füzete megjelent. Tartalma következő: X. Párhuzamok előbbi s mostani törvénykezésünk között. XI. A nevezetesebb tüneményekről legújabbkori regény- s beszélyirodalmunkban, Greguss Agostól. XII. Földtani tanulmányok Hunfalvy Jánostól. XIII. A juhjakok a párisi kiállításon 1856-ban Korizmiestől. XIV. A tűzmadár böles. XV. A tannylev és felsőbb iskolák ügye. XVI. A Comanche indus-törzs Amerikában Xanthuss Jánostól. XVII. Külföldi irodalom, Majer Károlytól. XVIII. Politikai havi szemle, Székely Józseftől. XIX. Magyar könyvészet.

* Évek óta nem volt az orvosi tudomány a magyar irodalom terén képviselve, s e hiányt alkalmasint minden hazafi-keblű szakférfi komolyan érezte. Végre e tekintetben is jobb idő derül ránk, számos legjelesb honi értelmiség vállalkozván egy ily nemű folyóirat megjelentésére. Eppen most indul meg Pesten az „Orvosi hetilap“. Szerkesztője: Dr. Markusovszky Lajos. Kiadója a derék, vállalkozó nyomdász: Müller Emil. Előfizetési ár június-decemberre 5 f. 20 kr.

* A „Raaber Geschäftsanzeiger“ írja Győrben: Hogy kedves nemzeti zenénk mily viszhangra talál a külföld előtt is, egyebek közt bizonyítja azon körülmény, hogy a napokban egy lengyel érkezett ide, a ki a genialis Farkas Miska vezetése alatt álló zenetársulatunkat mutatására hívta meg Varsóba. Az utiköltség fedezése mellett 3,300 pft biztosították három óra.

Nyílt tér.

Felszólítás Fényes Elek urhoz.

Három évekket ezeltűt „Jelen korunk“ című művére én alólt néhány előfizetőt gyűjtve, azon tizenkét füzetből, mely a program szerint hirdette volt, csakis az első kaphatták meg az illetők; miután a többi elmaradt füzeteket illetőleg sokszori felszólításoknak voltam, és vagyok jelenleg is kitéve. Ez okon tisztelettel felkérem önt, miután sem az én, sem az előfizetők részéről levelek útján tett felszólításokra semmi válasz öntől nem érkezett, sziveskedjék hirlap útján nyilatkozni az iránt; hogy kapni fogjak-e az általam névszerint felküldött előfizetők az ötlet joggal illető példányokat avagy nem? az utolsó esetben felküldött pénzüket, levonva belőle az első füzet díját, visszakövetel-ven kolozsvárt június 4 dikén 1857.

IF. ZATTLER MIHÁLY.

KÜLFÖLD.

Anglia Londonban azt várják, miképa a parliamen-ti eskü megváltoztatása mellett többség oly tetemes lesz, hogy ezuttal a felsőház is meg fog nyugodni a zsidók emancipációjában. Hirszerint még a püspökök egy része is meg volna nyerve a zsidók fölvétele részére.

— Az Examiner az új elválasztási törvényben csak kezdetét látja a kívánatos javításnak, s azt kívánja Lyndhurst lorddal együtt, hogy a nő szintűgy, mint a férj, minden házasságkötés következtében fel legyen jogosítva elválasztási keresetet indítani.

Az alsóház máj. 25-ki ülésében a „Princess-Royal“ dotatiójára vonatkozó határozatról jelentős fel-olvasatván, Cuninghame 8000 ft. stnyi évpénznek 6000 ft. stre leszállítását indítványozá, azonban az indítvány 328 szavazattal 14 ellen elvetetett, valamint 361-el 18 ellen egy más indítvány is, miszerint az évpénz megadatnék ugyan, de a 40,000 ft. stnyi dotatio megtagadtnék.

Franciaország. A „Nordtól“ maholnap senki sem vehet hitelbe; s kivált ha valami új hírrel lepi meg a világot, bizonyosak lehetünk benne, hogy tíz eset közül

A kardlevelűek rendjéhez (ensatae) csatlakozó ponty-nöszörm- és nárcisz-családból az imer kolokán (stratiotes aloides) a tömöttvirű dakoska (gladiolus imbricatus) és az ujra fejlődő virány kedvelt első hírnöke a kikeleti hóvirág (galanthus nivalis) jönnek elő.

Az anyahímese rendjével (gynandreae) befejezem Borszék virányának második nagy osztályát. Ide tartozik a kosbor-család (orchideae), melyből számos jeles példányok virulnak az ottani ingoványokban s erdőkben. Ilyenek a mocsári bangó (malaxis paludosa), kétlevelű zöldegy (sturmia Loeselii) a felnőtt saj-kár (corallorrhiza innata), havasi kosborka (chamaenochis alpina) és vörös bibak (cephalanthera rubra), továbbá a zöld nyekér (peristylus viridis), a foltos és széleslevelű kosbor (orchis maculata et latifolia) a legyes és illatos szunyor (gymnadenia conopsea et odoratissima) több más kitűnő példányokkal.

3. Két és több-szikű növények. (Di- et Polycotyledones).

Gondolom, még békétűrő olvasóim is megunták már a nem legkellemesebb hangzó sok füvénynév száraz elősorolását. Ugyan azért ezen legkiterjedtebb osztályból mindamellett, hogy Borszéken e virányok a legszebb és ritkább példányokkal van képviselve, csakis a legérdekesebbekre szorítkozom.

A toboztermők (coniferae) alkotásokra nézt az egész növényvilágban legelszigiteltetlenebb állók, — Borszék virányának legkiterjedtebb jellegi. Gyakoriak a fenyő-családból: a jegenye és lucfenyő (pinus abies et picca), mely utóbbit, mint Európa legmagasabb fája, néha a 200 lábat is meghaladja. Ritkábbak a tennő tiszafa (taxus baccata) a cembra-henye- és erdei fenyő (pinus cembra, pumila et sylvestris), ezekből készült az ismeretes kirpáti vagy magyar balzam.

(Folytatjuk.)

*) Ezen igen nagybecsű czikk írója, (kitől még minél több hasonlót várnunk) hivatkozást tesz itt-ott, hozzánk a muzeum hasznára beki-ndentett ásványi s virányi példányokra, — mire meg kell jegyeznünk, hogy azok tetteleg még nem érkeztek el; de az ismeretlenek maradni akaró érdemes magánlevélben, igen szép ily tárgy gyűjteményről biztosítá általunk a muzeumot, annak idejében, mikor a muzeum ügye végrelegesen el fog dönteni.

Szerk.

kilenczszáz rendszeren görbén szokott beszélni. Így járt a jámbor legújabb is egy tervbe vett fejedelmi congressus felől kiküldött hírével, melyet csaklamar ő maga czáfol meg állítván, mikép e hírek nincs semmi mélyebb jelentősége, vagy tisztán szolva, nincs semmi valódi alapja. Így járt a jó „Nord“ azon hírével is, hogy a persa Sah a persa-angol szerződést nem fogja aláírni — s most kénytelen maga is bevallani, hogy biz azt a persa uralkodó megerősítette, még pedig minden módosítás nélkül.

— A dunafejedelemségi állapotról, ugy látszik a francia kormány még mind eddigéig sem tudott magának biztos felvilágosítást szerezni. Ujabb hír szerint egy francia bizottság menend a fejedelemségekre, mely az országot tanulmányozni fogja, s jelentést tenni a francia kormánynak arról, mit akarnak ez országok; viszont ez országoknak arról, mit akar Franciaország.

Poroszország. Posenből, máj. 17. így ír a Bessler Zeitung. Mig az országgyűlés ez évi ülészaka alatt a követek házában panaszok emeltek azon akadályok fölött, melyeket Posen nagyhercegség főnöke, ge azon mezőgazdasági egyesületeknek készített, melyek tulajdonilag a lengyel nemzetiséghez tartozó tagokból állanak: a főkörmányzósa a schroda — wrescheni gazdasági egyletnek megfittotta a lóversenyt és a mezőgazdasági kiállítást, még pedig azon fenyegetés alatt, hogy minden e részbeni kísérlet rendőri hatalommal fog megakadályoztatni. A félhivatalos poseni újság szerint e tilalomra az szolgáltatott alkalmat mivel ez egyet nem nyújtja a szükséges garantiákat arra, hogy annak egyedül gazdasági céljai volnának; mert az egyet alapítói és tagjai nagyjából amnestiáltakból állanak, kik, alig menekülve a megérdemelt büntetéstől, úgy léptek föl, mint polgártársai tanítómesterei és itélőbírái, ahelyett, hogy hivatásuknak szentelve magukat teljes visszavonultságban vezeklenének elkövetett vétkeikért. Nem akarjuk vitatni, vajjon a poseni hírlap fel volt-e hatalmazva ily nyilatkozat közzétételére? úgy hisszük azonban, hogy ezen czikk, valamint az ilyen czikkeknak egész sorozata, általános rozálásra talál, mivel a polemia ezen neme által átátongó szakadék, mely a különböző nemzetiségeket elválasztja, ahelyett, hogy összecuszkodná, még mindig szélesbbiteli. Azon jegyzékben, melyet az angol kabinet 1812 január 12-én, Castlereagh lord által a bécsi kabinethez intézett, miután szándokával, Lengyelországot saját fejedelme alatt helyreállítani fölkellett hagynia, a többi közt ez mondatik: „A tapasztalás megmutatta, hogy sem a lengyelek szerencsét, sem Europa e fontos részének békéjét nem lehet megőrizni, ha e nép szokásai és erkölcsével mindent ellenkezőleg cselekszünk. A sikerületlen, igen is hosszú kitarással folytatott kísérlet: a lengyeleket oly institúciók által, melyek szokásaik és érkeleiktel teljesen idegenek, lételeknek mint külön nép, sőt nemzeti nyelvöknek elfeledésére is rábírn, eléggé megpróbáltott, de e kísérlet mindenkor hajótörést szenvedett. Csak arra szolgált, hogy az elégedetlenség és önlealázás érzelmét keltse föl, s annak sohasem lehetend más hatása mint hogy lázadásokat idézend elő, s a keblekben az elmúlt szerencsétlen sors szomorú emlékezetét kelti

föl...“ És ez állítást a következő években tett tapasztalatok is ismételve igazolák. Ha elismerjük is, miszerint a német népnek küldetése a polgárisodást nyugatról kelet felé terjesztetni, e missióban mégis sehogy sem bírjuk föllelni a hivatást és jogot arra, hogy a népek keleten elnyomassanak s megsemmisítsenek. Németország missiója nyugat irányában békés; hatalom akadályozza előhaladását. Igyekeznek ugyan legújabb időben a lengyel nemzetet úgy tüntetni föl, mely már kihalt, vagy pedig végvonaglásban fekszik, s melynek csontmaradványait minden sentimentalitás nélkül a polgárisodás érdekében mielőbb föld alá kell dugni; de az ily nézetet csak az olyanok mondhatják ki, kik minden mást igen jól tudnak, de az itteni viszonyokat s a nemzetet épen nem ismerik; fanatikusok, kik Posenben a lengyel elem megsemmisítését prédikálva, Slezvigben a dán nemzetiség mellett harcolnak. Miklós czár rátette Lengyelországra vaskezet; mit nyert általa? Azt, hogy Lengyelország, a keleti háború folyama alatt, mint nehéz ónsúly függött lábain, daczára annak, hogy a lengyelek valódi harcias lelkesedéssel harczoltak a francziák ellen Szebasztapol falainál; hogy az előbbi háborúban Franciaország mellett hasztalanul kiontott vért megfoszulják. II. Sándor czár elkezdte az ellenkező utat követni. A lengyelek szokásai- és erkölcsével egybe nem férő idegen institúciók, melyek a lengyeleknek, mint külön népnek lételet fenyegették, lassan-lassan eltűnedeznek, s más nemzeti intézkedéseknek engednek helyet; az iskolákban és a kormányzatban a lengyel nyelv ismét visszahelyeztetett előbbi jogaiba. Mind ezen változások nem a császár sentimentalitásának, hanem bölcsességének, a tapasztalatok útján érett meggyőződésének köszönik lételetet, azon meggyőződésnek t. i. hogy Lengyelországot csak szelid s békülékeny kormányzás, által lehet Ország számára ismét megnyerni. Igaz, hogy Poroszország sohasem dolgozott nyílt hatalommal a lengyel nemzetiség elnyomására a poseni nagyhercegségben; sőt habár a bécsi szerződés és 1815 máj. 15-diki szózat ígéretei nem is töltettkébe mind, a porosz törvényhozásban teljes elismerésre találtak; nevezetesen a lengyel nyelv használatát mint országos és üzleti nyelv, a német mellett nemcsak elrendeltetett, hanem ismételt komoly királyi akaratnyilatkozatok a hivatalnokoknak is kötelességökké tették, hogy az erre vonatkozó törvényes rendelkezések pontos teljesítése fölött őrkdjenek. De a germanizálási törekvés maradt még is, többé kevésbé a kormányzat alapja. Minthogy azonban e törekvés a királyi akarat ellenében sohasem mert nyíltan föllépni; ez által a kormányzatba bizonyos ingalagság lépett be; a hatóságok s hivatalnokok és a lengyel lakosság közt folytonos surlódások keletkeztek, melyek nem csak a kormány tekintélyének ártottak, hanem a kölcsönös bizalmatlanságot s elkesereodést is felkeltették. Mily hevesek valának e surlódások nevezetesen a legújabb időben, tanúsítja a sajtóban fölmerülő események s az országgyűlés mind kétféle házában emelt panaszok. Ily uton a lengyelek kedélye le nem csendesíthető; így nem lehet megnyerni szívöket, valamint az őket gyalázó hírlapczikkek által sem; de az által, ha bizalommal közelednek feléjük, ha nemzetiségük irányában tisztelettel viseltetnek, melyet ők

ép oly szenvedélyesen védelmeznek, mint a mennyire szeretik. Csak ez uton lehet a lengyelt, mint népet, sorával kibékíteni. A tartomány belsejében a surlódások a különböző nemzetiségek féltékenységeit folytonosan ébren tartják s gyakrak egész a fanatismusig fokozzák.

UJ POSTA.

— Montenegro ellen a határszéli zárlat ausztriai részről még nincs megszüntetve, jelöl annak, hogy Bécsben egy általánosan nincsenek megelégedve a fejedelemségi állapotával. A Danilo vladikának Bécsbeni tartzkodása alatt tett előterjesztések sikerteleneknek bizonyultak bé, a miért is a bécsi kabinet egyelőre egészen felhagyott a szándékkal, a vladika érdekében Stambulban közremunkálni.

— Egy berlini lap jelenti Sz. Pétervárból máj. 25-ről. Ujabb rendelkezések valószínűvé teszik, hogy a császár elfogja feleségét Németországba kísérni. Az út alkalmasint Lübeck és Darmstadton át fog vezetni, s viszsztatérőben Berlini is érintetni fog.

— A dunai fejedelemségekben az unio mellett és ellen vívott harcz ma holnap Vagoridesz herczeg melletti és elleni tusává leend. Az említett kaimakam most nyíltan föllép, mint jelölt a moldovai hospodárságra. E végett saját ügyvivőt küldött Párisba a kormány s közvélemény megnyerése végett. Vagoridesz eljárásai ellen, mint mondják, a portához egy collectiv jegyzék ment volna, aláírva a francia, orosz, orosz és piemonti követek által. Ebből látható az is, hogy a párisi congressuson képviselt két kormány közül négy kormány nézete az unio tervének kedvező, Vagoridesz letétele a porta által el van napolva azon sürgönyökre, miket a porta Jassyból vár.

Több hír szerint a német kabinetek a dán kormány ígéretével meg vannak elégedve s egyelőre bevárják a holstein-lauenburgi külön országgyűlések eredményét, miket a dán király augusztusban fog egybehívni. Egyébiránt Bécsben s Berlinben csak azért nyugodtak meg a dán jegyzék ígéreteiben, mivel e perczen e kérdést nem akarják európai fontosságra emelni. Ennek is eljöhét majd az ideje.

— Florenczából írják máj. 20-dikán. Nem messze Livonrótól néhány hajó kötött ki a partra, melyekből nagy sebbel lobbalt hordták ki a fegyvereket. A kormány hirtelen meglepte az illetőket, s az egész szállítmányt letartóztatta.

Nyílt posta.

Sz. Udvarhelyről egy czáfolat küldetett be hozzánk a M. Futár 104. számában, M. Vásárhely és vidéke márcz. 5-én czim alatt, állítólag gyanusító és becsületsértő levél ellen. Bárha beküldő iránt kellő tekintettel viseltetünk, ezen küldeményt közre nem adhatjuk, mint kik a polemikának csupán addig vagyunk barátai, míg az elvek s nem a személyeskedés tényleg jár, s előadása kellő ildomossággal s méltósággal kezeltek. Mink nem akarjuk anticipálni a törvén jogát, mely a gyanusító s becsületsértő börtönnel bünteti; a pasquill írás ellen pedig használja mindenki a megvetés fegyverét.

Sajtóháza. Közlebbi lapunk Természettudományi czikkében Tungi helyett Fungi (gombák) olvasandó.

Bécsi bürzén. Junius 4-dikén. Magyar urbéri pap. 80⁷/₄, Nemzeti kölcsön 84⁷/₆, Arany pénz 7⁷/₈, Ezüst 5⁷/₈.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(192) (2-6)

(Bélyegmentes.)

Jég- és tüzkármentési fölhívás.

A mezei termények jégkár elleni biztosításának korszaka bekövetkezvén, a t. közönség figyelmessé tétetik a jégkárak által évenként előidéztető pusztulásokra, s egy szersmind a cs. k. megerősítést nyert erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat által tisztelettel fölhívatik ezen társulatba lépni. Társulatunk tagjai egymásnak — kölcsönösség alapján — mindjég- mind tüzkár ellen teljes 100 pctnyi kárterítést biztosítanak, s kitűzött céljuk az év végén fölmerülő biztosítási díj-összet föleslegének „osztalékképeni“ visszanyerése, hogy biztosítása arányában minden tagja a társulatnak csakis annyival járult legyen a közös pénztárhoz, mennyit a valószínű kár födezésére a társulat tiszta kívánalmi igénylenek. — A kárterítés az alapszabályok értelmében a kár miután szabály szerű megállapítása után 50 pct erejéig rögtön térítetik meg, mi azonban ellentemáll, a kárt már az első fizetéskor „teljes 100 pcttel“ fordítani meg. A társulatba lépés pedig megtörténhetik e társulatnak a két magyar-hazában s az összes birodalom mindenik tartományában létező ügyvivősegi által, holott a szükséglet nyomtatványink díjtalanul kaphatók, valamint a kívántató utasítások is egész készséggel kiszolgáltatnak. — Kolozsvárt, május 20-án 1857.

A cs. kir. megerősítést nyert erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat igazgatósága.

Nem hivatalos.

(194) (1-3)

J u t a l o m ! ! !

Magyar-Frátárol (a moci-kerületben) folyó évi máj. 9-én egy négy éves pejkanca, a mely 14 maroknál nagyobb, a két hátulsó lába szárcsa, a hasán, a hol a lekötő szokott állani, balfelől egy vékony fehér vonalocskaival bir, eltévedt. A ki ezen kanczáról valami tudomással bir, jelense akár a moci cs. k. hivatalnál, akár M-Frátán tulajdonos Mandola Józsefnél, a ki e szíveséget legott (10) tíz pítal jutalmazza meg.

(195) (1-3)

Egy a magyar és német nyelvbeni írásban, fogalmazásban, könyv-vezetésben és a számadásban egyiránt jártas, s az ezekben szerzett tapasztalatánál fogva, egy igen alkalmas egyén ajánlkozik, bármi nemű üzlet számadási vevésére, azok kiírására, könyv-vezetésre, iratok másolására, s több e tárgyhaz tartozó mindkét nyelvbeni levelezésre, úgy a vidéken lakó uraságok, az e városban lévő házak felügyelői gondnoksága vevésére. Szállás és koszt nélkül, csupán az adandó százalék, vagy kész pénzül a legmérsékeltbb díjazás mellett. Kiról K. A. betűk alatt czimzett és az t. cz. Burian-Pál, belső-tordautczában lévő könyv-kereskedő urhoz utasított levelekre, úgy az ezen tárgybán szóval is tendő tudakozásokra, kielégítő tudósítás nyerhető. Végül ajálkozó képes, kívánt esetben, sürgősséggel biztosítékot is nyújtani. Kolozsvárt, junius havában 1857.

(191) Zongora eladási v. kiadási hirdetés. (2-3)

Újra érkezett hozzám Bécsből két szép s jó zongora eladásvégett, melyek havi bérbe is kiadandók.

Gyulai Sámuel. Kolozsvárt, b. farkas utca 81. sz. alatt.

(58)

Dr. Hartung-féle cs. kir. szabadalmazott

CHINAHÉJ-OLAJ.

A hajnövet megtartására és szépítésére;

egy üveg használati utmutatással együtt 50 pkr.

NÖVÉNY-HAJKENŐCS,

a hajnöves fölélesztésére és erősítésére; egy köcsög használati utmutatással együtt 50 pkr.

A dr. Hartung-féle hajnövesztő-szerek, bebizonyított kitűnő jó tulajdonságaik s jutányos áraik által igen kedvezőleg különböznek az oly sok részről dicsért macassar-, lapugyókér- s minden más egyéb hajolaj és hajkenőcsöktől s e szerint azok méltán; mint e némben a legjobb és legjutányosbak lelkismeretesen ajánlathatnak. Eziránti kimerítőbb leírások ingyen szolgáltatnak, és magok a szerek valódi és nem hamisított állapotban kaphatók Kozsvárt egyedül a Wolf testvérek gyógyszerházában; valamint

Szebenben: Zöhrer Ferencz néi, Brassóban: Stenner, Hoffmann és Kopapaseknél, M. Vásárhelyt: Fogarasi Deme ternél, Tordán: Vélies Györgynél és Segesvárt: Misselbacher J. B-nél találhatók.

(187)

Egy ujonnan készült hat mutatis ORGONA s egy kisebb 2 mutatis, melyet egyik szobából a másikba lehet költöztetni, eladó.

(3-3)

Bővebben értesülhetni Kolozsvárt dr. Pataki házában alulir eladónál, ki mindenféle munkákat is készséggel elvállal.

Konnert József.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.